

**"VEGAANI SYÖ PORKKANAA": KORPUSAVUSTEINEN
DISKURSSINTUTKIMUS VEGANISMISTA SUOMI24-
KESKUSTELUPALSTALLA**

Nanna Peltokangas
Kandidaatintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden lai-
tos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Nanna Peltokangas	
Työn nimi "Vegaani syö porkkanaa" - Korpusavusteinen diskurssintutkimus veganismista Suomi24-keskustelupalstalla	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 20
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä tutkimus tarkastelee veganismia Suomi24-keskustelupalstalla kollokaattien ja merkitysryhmien avulla. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisissa yhteyksissä veganismista puhutaan ja millaisia puolia ruokapuheessa tulee esille. Tutkimuksen aineistona on Suomi24-korpuksesta koottu osakorpus vuosilta 2013–2021. Aineiston keräämisessä on käytetty Kielipankin verkkopohjaista Kollotin-työkalua. Hakusanana on ollut <i>vegaani</i>, mutta aineistoon sisältyy myös sana <i>vegaaninen</i>. Tutkimusmenetelmänä on korpusavusteinen diskurssintutkimus, jossa yhdistyy korpuslingvistiikka, fraseologinen kielikäsitys sekä diskurssintutkimus. Tutkimuskysymykset ovat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Millaisia kollokaatteja <i>vegaani</i>-sana saa Suomi24-keskustelupalstalla, ja millaisia merkitysryhmiä niistä muodostuu?2. Millaisena suomalaisten ruokapuheesta veganismista näyttäytyy tutkimuksen aineiston perusteella? <p>Tutkimuksessa on luokiteltu 150 tilastollisesti merkittävintä kollokaattia merkitysryhmiin, joita muodostui 15. Tutkimuksessa keskitytään suurimpaan merkitysryhmään <i>ruoka ja ruoanlaitto</i>, joka sisältää 42 kollokaattia. Merkitysryhmä on jaettu alakategorioihin: eläinperäiset, kasviperäiset, ruoantuotannon tapa, ruoanlaiton vaihe ja valmisruoka. Kollokaatit, jotka eivät sopineet muihin kategorioihin, on luokiteltu muu-kategoriaan.</p> <p>Ruoka ja ruoanlaitto -alakategorian analyysi paljastaa, että ruokapuheessa nousee esille monia näkökulmia erilaisten persoonien käytön avulla. Näistä yleisimpiä on omien kokemusten sekä yleistysten ilmaiseminen. Myös ruoka-aineita kuvaavia substantiiveja käytetään monipuolisesti, mutta keskusteluissa käytetään vastakkainasettelua sekä vertaamista. Lisäksi analyysissä nousi esille modaalisuus sekä asioiden pitäminen varmoina.</p>	
Asiasanat veganismi, korpusavusteinen diskurssintutkimus, kollokaatio, merkitysryhmä, Suomi24-keskustelupalsta	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	KORPUSAVUSTEINEN DISKURSSINTUTKIMUS.....	6
3	AINEISTO JA MENTELMÄ.....	8
3.1	Aineisto Suomi24-korpuksesta	8
3.2	Menetelmänä kollokaatioanalyysi.....	9
4	RUOKAPUHEEN ANALYYSI	10
4.1	Ruoka ja ruoanlaitto.....	11
4.1.1	Eläinperäiset.....	12
4.1.2	Kasviperäiset	13
4.1.3	Ruoantuotannon tapa	14
4.1.4	Ruonlaiton vaihe.....	15
4.1.5	Valmisruoka	15
5	PÄÄTÄNTÖ.....	17
	LÄHTEET.....	19
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tässä tutkimuksessa aiheena on **veganismi**. Tarkastelen, millaista keskustelua suomalaiset käyvät Suomi24-keskustelupalastalla vuosina 2013-2020, kun puhutaan vegaaneista ja veganismista. Tutkin, millaisia **kollokaatteja** eli myötämerkityksiä sanan *vegaani* ja *vegaaninen* ympärillä on sekä millaisia merkitysryhmiä niistä muodostuu. Tarkoituksena on selvittää, millaisissa yhteyksissä veganismista puhutaan ja millaisia puolia ruokapuheessa nousee esille. Tutkimukseni tavoitteena on selvittää keskustelun kokonaiskuva, jotta veganismista voitaisiin tehdä kiinnostavampaa ja helpommin lähestyttävää, sillä se on hyväksi niin omalle terveydelle kuin ympäristölle.

Veganismi on filosofia ja elämäntapa, jonka tavoitteena on torjua eläimiin kohdistuvaa hyväksikäyttöä ja julmuutta omien kulutustapojen osalta (The Vegan Society, ei pvm.). Vegaanilla tarkoitetaan henkilöä, joka ei syö tai kuluta mitään eläinperäisiä tuotteita kuten esimerkiksi lihaa, kanamunia tai lampaan villaa. Eläinten oikeudet, ekologisuus, terveys tai uskonto ovat todennäköisesti syitä vegaaniksi ryhtymisessä. (Vegaaniliitto, ei pvm.)

Keskustelu veganismin ympärillä on ajankohtaista, sillä ruokavalio on keino, jolla voi vaikuttaa niin ilmastonmuutokseen kuin terveyteen. Ruokavalion ilmastovaikutus pienenee, mitä vähemmän eläinperäisiä tuotteita käytetään. Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen tutkimus osoittaa, että vegaaninen ruokavalio on ilmastovaikutuksiltaan pienin. (Luke Luonnonvarakeskus, 2019.) Lihavalmisteiden ja punaisen lihan vähentämistä suositellaan terveyden kannalta suomalaisissa ravitsemussuosituksissa (Valtion ravitsemusneuvottelukunta, 2014, s. 18). Runsaasti kasviksia sisältävä ruokavalio vaikuttaa positiivisesti veren rasva-arvoihin ja verenpaineeseen sekä vähentää tyyppin 2 diabetesta ja sydän- ja verisuonisairauksia (Ruokavirasto, 2020). Siirtyminen vegaaniseen ruokavalioon on siis suositeltavaa niin yksilön kuin yhteiskunnan näkökulmasta.

Ajankohtainen keskustelu on herättänyt tunteita. Hastin kolumni (2023) on yksi monista keskustelua herättäneistä kirjoituksista, joka keskittyy eläinten oikeuksiin ja

omiin kokemuksiin ruokavalion muuttamisesta. Muun muassa tämän kolumnin kommenttipalstalla jatketaan keskustelua hyvin väittelevään sävyyn. Sekasyöjät puolustavat lihansyöntiä ja vegaanit puolustavat eläimiä. Kommentteja kertyi 276 noin vuorokauden aikana. Veganismiin reagoidaan myös vihapuheella, jonka tarkoituksena on lietsoa vihaa ihmisryhmää kohtaan (Yhdenvertaisuusvaltuutettu, ei pvm.). Yle uutisoi, että somesta tunnettu vegaaniaktivisti Benjamin Pitkänen kertoo saaneensa vihakommentteja ja jopa tappouhkauksia, koska on kannustanut ihmisiä vegaaneiksi (Lehtokari, 2023). Tällä hetkellä keskustelu veganismin ympärillä näyttää kärkeään vegaani vs. sekasyöjä -taisteluna. Keskustelujen laajemmalle tutkimiselle on tarvetta, sillä esimerkiksi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (2023) mainitsee monipuolisen ja myönteisen ruokapuheen yhtenä keinona tukea ruokavalion muutoksessa.

Tässä tutkimuksessa hyödynnän rajaamattomia keskusteluita, joita on käyty Suomi24-keskustelupalstalla, jolla on kävijöitä kuukausittain jopa yli 3,5 miljoonaa. Keskustelupalstan käyttäjillä on anonyymius, mikä mahdollistaa intiimienkin asioiden kertomisen. (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua, 2016, s. 5, 10.) Vaikka Suomi24-keskustelupalsta tarjoaa mahdollisuuden avoimille keskusteluille monenlaisten ihmisten kesken, on hyvä tiedostaa, että keskustelupalstan peruskäyttäjä Harjun tutkimuksen (2018) mukaan on kaupungissa asuva keski-ikäinen mies. Tutkimukseni kannalta tämä ei ole huono asia, sillä Finravinto-tutkimuksen mukaan miehistä 79% söi lihaa yli suositusten, kun taas naisista 26% ylitti suositukset (Valsta, Kaartinen, Tapaninen, Männistö & Sääksjärvi, 2017, s. 147). Keskustelupaljastan peruskäyttäjät siis ylikuluttavat lihaa, minkä takia heidän ajatuksiaan veganismista tarvitaan, jotta muutos on mahdollista.

Aiempi tutkimus veganismin ympärillä on keskittynyt muun muassa ravintoloitsijoiden toimintatapoihin (Koski, 2020) sekä ruokaan liittyviin mielikuviin ja ruokavalintoihin (Ihme, 2023). Kauria (2020) on tutkinut, miten aliredditissä r/Vegan rakennetaan ja autentikoidaan vegaani-identiteettejä kielellisin ja interaktiivisin keinoin. Pelho (2019) on tutkinut ruokavalintoja koskevia diskursseja Vauva.fi -vegaanikeskusteluissa. Vegaaniasiheisissä keskusteluissa nousi esille perustelut ruoan valitsemiseen. Perusteluissa näkyi eettisyys-, ekologisuus- ja terveysdiskurssit. Vegaanisessa ruoassa nähtiin etuja, mutta vegaaneihin suhtauduttiin negatiivisesti, sillä heidän rooli nähtiin paasaavana, ärsyttävänä ja tekopyhänä. Useissa tutkimuksissa on aiheena veganismi, mutta tällaiseen laajempaan ja rajaamattomampaan korpusavusteiseen tutkimukseen sitä ei ole vielä sovellettu. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millaisia kollokaatteja *vegaani*-sana saa Suomi24-keskustelupalstalla, ja millaisia merkitysryhmiä niistä muodostuu?
2. Millaisena suomalaisten ruokapuhe veganismista näyttää tutkimuksen aineiston perusteella?

2 KORPUSAVUSTEINEN DISKURSSINTUTKIMUS

Tutkimuksessani käytän menetelmänä korpusavusteista diskurssintutkimusta eli CADS:a (corpus-assisted discourse studies). CADS yhdistää korpuslingvistiikkaan sekä diskurssintutkimukseen perustuvia lähestymistapoja, joissa käytetään sähköisiä korpuksia sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä (Ancarno, 2020, s. 165). CADS:n tapaisia korpuspohjaisia menetelmiä on käytetty jo 1800-luvulta lähtien, mutta tietokoneiden yleistymisen jälkeen ne ovat kasvattaneet suosiotaan (Baker, 2006, s. 2).

CADS on yksi korpuslingvistiikan osa-alue. Korpuslingvistiikka on kielen muotoa ja toimintaa käsittelevä tutkimuskokonaisuus. (Partington, Duguid & Taylor, 2013, s. 5, 10.) Sen perustana on tosielämän kielenkäyttö, ja se hyödyntää elektronisesti koodattuja tekstejä eli korpuksia ja kvantitatiivisia menetelmiä. Korpukset koostuvat tuhansista tai jopa miljoonista sanoista. Näin ne ovat edustavia näytteitä tietyntyyppisestä luonnollisesti esiintyvästä kielestä. (Baker, 2006, s. 1-2, 13–14.) Korpukset mahdollistavat esiintymistiheyslaskennan sekä toistuvien käyttötapojen havaitsemisen (Partington ym., 2013, s. 8).

Teoriana CADS:n taustalla vaikuttaa fraseologinen kielikäsitelmä, jossa kielenkäyttö nähdään perustuvan toistuviin ja säännönmukaisiin rakenteisiin. Fraseologiselle lähestymistavalle on tyypillistä keskittyä kollokaatioon sekä **semanttisiin preferensseihin**. (Jantunen, 2018, s. 27.) Kollokaateista puhutaan, kun sana esiintyy säännöllisesti noodin eli tutkittavan sanan lähellä niin, että niiden suhde on jollain tavalla tilastollisesti merkittävä. Ilmiönä tätä kutsutaan kollokaatioksi. Kollokaatio on tapa ymmärtää sellaisia merkityksiä ja assosiaatioita, joita on vaikea saada selville yksittäisten pienimuotoisten tekstien analyysin perusteella. (Baker, 2006, s. 95–96.) Kollokaatteja voidaan luokitella semanttisen preferenssin mukaan, sillä semanttinen preferenssi viittaa luokkaan, jolla on jokin semanttinen piirre (Stubbs, 2001, s. 65). Semanttisella preferenssillä tarkoitetaan suhdetta lemman tai sanamuodon ja semanttisesti toisiinsa liittyvien sanojen joukon välillä. Sanojen sanaluokilla ei ole väliä. (Sinclair, 1998 s. 16.) Tässä tutkimuksessa puhutaan

semanttisen preferenssin sijaan merkitysryhmistä, kun puhutaan ryhmistä, joita yhdistää jokin semanttinen piirre.

Fraseologisen kielikäsitteilyn lisäksi CADS:n teoreettisena taustana on diskurssintutkimus, jolle on tyypillistä kvalitatiivinen yksityiskohtainen analyysi (Partington ym., 2013, s. 11). Diskurssintutkimus pohjautuu ajatukseen, että kieli on sosiaalista toimintaa, jolloin tutkimus keskittyy kielen käyttöön ja kontekstiin (Fairclough, 2003, s. 24; Pietikäinen & Mäntynen, 2019). Diskurssintutkimuksessa tutkitaan **diskursseja**, jotka McEnery ja Hardie (2012, s. 133) on määritellyt yhteisön tyypilliseksi kielenkäytöksi. Toistuvan kollokaation avulla voidaan havaita taustalla olevia diskursseja (Baker, 2006, s. 114).

Ancarnon (2020, s. 175) mukaan diskurssintutkimuksen laadullisilla analyysimenetelmillä on mahdollista saada luotettavampia tuloksia korpusanalyyseista, sillä ne antavat näkemyksiä myös käyttökontekstista. Kahden erilaisen lähestymistavan yhdistämisellä on siis etunsa, mutta kuitenkin myös haasteensa. Haasteena CADS:n käytössä on riittävän asiantuntemuksen saaminen sekä korpuslingvistiikan että diskurssintutkimuksen osalta. Tutkimuksen tekemiseen tarvitaan osaamista korpustyökaluista sekä diskurssianalyttikoiden digitaalisista työkaluista ja laadullisista data-analyysiohjelmista.

CADS:n käyttö tuo tutkimukseen objektiivisuutta. Korpusten avulla tutkijat pystyvät rajoittamaan tulkintoja, jotka pohjaavat heidän aiempiin tietoihin tai ennakkoluuloihin. (Baker 2006 : 10–23.) Tämän lisäksi voidaan löytää «ei-ilmeisiä» merkityksiä, joita tutkija ei välttämättä paljain silmin pysty havaitsemaan. Korpustekniikat mahdollistavat siis sellaisten merkitysten paljastamisen, joita ei perinteisellä diskurssianalyysillä havaita (Partington ym., 2013 s. 11). Tässä tutkimuksessa CADS:n avulla on mahdollista nostaa esille keskusteluista puolia, jotka jäävät kärkkäiden kommenttien takia piiloon.

CADS-tutkimuksen etenemiselle on esitetty nelivaiheinen malli. Vaiheiksi on ajateltu olevan sana- tai avainsanaluettelon muodostaminen keskeisten semanttisten alueiden tunnistamiseksi, kollokaattiluettelon muodostaminen avaintermien tekstikäyttäytymisen tunnistamiseksi, konkordanssiluettelon muodostaminen muiden hallitsevien mallien tutkimiseksi kontekstissa sekä kielellinen analyysi perustuen diskurssianalyttisiin menetelmiin. Vaiheiden järjestystä muokataan omien tutkimuskysymysten perusteella. (Ancarno, 2020, s. 177.) Tutkimuksessani keskityn ensimmäisiin vaiheisiin tutkiessani kollokaatteja ja niiden merkitysryhmiä.

3 AINEISTO JA MENTELMÄ

3.1 Aineisto Suomi24-korpuksesta

Suomi24-korpus on koottu Suomi24-keskustelupalstan viesteistä vuosilta 2001-2020. Aineisto on saatavilla Kielipankin verkkosivuilta. (City Digital Group, 2021.) Aineiston tarkoituksena on olla avoin ei-kaupallista opetus- ja tutkimustarkoitusta varten. Tutkimuskohteena Suomi24-aineisto on moni-ilmeinen, ja sitä voi hyödyntää useiden eri tieteenalojen näkökulmasta, sillä se sisältää pitkältä aikaväliltä poikkeuksellisen laajan kokoelman arkista keskustelua puheenomaisella kielellä. Aineistoa on eettistä käyttää tutkimuksissa, sillä se ei sisällä demografista yksilöintiä mahdollistavia tietoja kuten IP-osoitteita tai kävijätietoja. (Lagus ym., 2016, s. 3, 9, 40.)

Tutkimukseni aineistona on Suomi24-korpuksesta koottu osakorpus. Olen rajannut aineiston vuosiin 2013-2020 aiheen ajankohtaisuuden mukaan. Vuosittainen vegaanihaaste on järjestetty ensimmäisen kerran vuonna 2013, ja se on vuosien aikana kerännyt yhteensä 195 000 osallistujaa (Vegaanihaaste, ei pvm.). Aineisto on kooltaan 134 miljoona sanetta. Aineiston keräämisessä käytin apuna Kielipankin verkkopohjaista Korp-työkalua, jonka avulla voidaan tehdä konkordanssihakuja kieliopillisesti jäsenneyistä tekstikorpuksista. Konkordanssit näyttävät hakusanan sisältävät virkkeet. (Kielipankki, ei pvm.) Hakusanana käytin sanaa *vegaani*, koska tutkin laajaa ei-tieteellistä keskustelua veganismin ympärillä ja sanaa *veganismi* ei usein näe vapaamuotoisissa keskusteluissa. Kokeilin myös sanaa *kasvissyöjä*, mutta tällöin aineisto jäi liian pieneksi. Sanalla *vegaani* konkordansseja sain 8686. Hakutulokseen sisältyy perusmuotoisen *vegaani*-sanan taivutusmuodot sekä sanan *vegaaninen* perusmuoto ja taivutusmuodot. Korp-työkalu ei tunnista näitä omiksi sanoiksi, minkä takia voi vain olettaa, että hakutulos sisältää molempien sanojen kaikki muodot. Sanojen yhdistämisen takia kuitenkin veganismin tutkiminen ilimönä on mahdollista.

3.2 Menetelmänä kollokaatioanalyysi

Kollokaatioanalyysi on määrällisen korpustutkimuksen menetelmä, jota käytetään sanojen merkitysten tutkimiseen. Merkitys rakentuu yksittäisten sanojen sijaan laajemmista kokonaisuuksista, ja sanoihin liittyy niiden kollokaattien merkityksiä. (Kyröläinen & Laippala, 2020, s. 497.) Merkitykset saadaan selville, kun sanoja verrataan toisiinsa sanoihin (Baker, 2006, s. 96). Kollokaatioanalyysissä käytin apuna Kollotin-työvälinettä (Kumpulainen & Kumpulainen, 2021), jonka avulla tutkijat voivat tehdä korpustutkimusta analysoimalla kollokaatteja tilastollisten testien avulla.

Tässä tutkimuksessa *vegaani*-sanan kollokaattien saamiseksi käytin MI-testiä (mutual information). MI-testillä saadaan selville, millä todennäköisyydellä kaksi sanaa on lähellä toisiaan. Mitä suurempi luku saadaan tulokseksi, sitä voimakkaampi kollokaatio on kyseessä. Kollokaattia on yleensä pidetty tilastollisesti merkittävänä, kun luku on yli kolme. (Baker, 2006, s. 101.) Kollokaattien tarkasteluväliksi määritin 4L-4R, jolloin kollokaatti voi olla enintään neljän sanan päässä hakusanasta. Tarkasteluvälin sisään mahtuu suomen kielen keskipituinen lause, joka muodostuu 5–7 sanasta (Jantunen 2018, s. 29). Minimifrekvenssiksi olen asettanut 5, jolloin kollokaattien on esiinnyttävä aineistossa vähintään 5 kertaa. Tämä minifrekvenssi on Suomi24-korpukseen matala, minkä vuoksi aineistoon on mahdollisesti jäänyt roskapostia, jonka vuoksi tulokset eivät ole luotettavia tai yleistettäviä. Muun muassa Jantunen (2018) on tutkimuksessaan käyttänyt vähimmäisfrekvenssinä 50, jotta on saanut vähennettyä roskapostin mahdollisuutta.

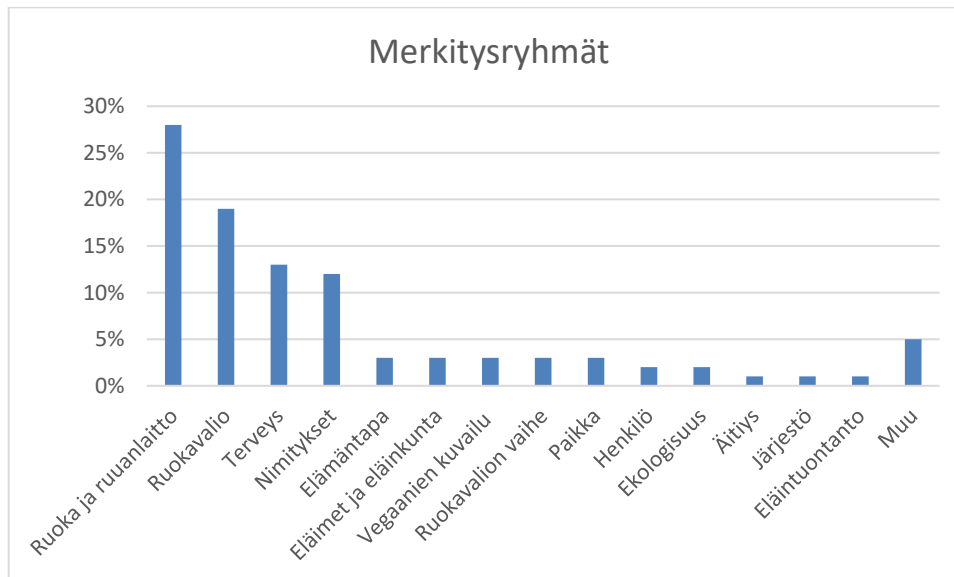
MI-testin mukaisesti tilastollisesti merkittäviä yli kolmen ylittäviä kollokaatteja sain 206. Näistä poistin sanat, jotka kirjoitusvirheen takia olivat aineistossa toistona. Poistin esimerkiksi sanan KASVISYÖJÄ, sillä aineistosta löytyy sana KASVISSYÖJÄ oikein kirjoitettuna. Kollokaateista keskityn 150 tilastollisesti merkittävimpään, joiden MI-arvo on välillä 15.5–3.9. Luokittelen nämä kollokaatit merkitysryhmiin niitä yhdistävän semanttisen piirteen avulla. Luokittelussa olen hyödyntänyt konkordansseja niin, että jokaiselle kollokatille on pyritty löytämään denotatiivinen merkitys ja käyttöyhteys.

4 RUOKAPUHEEN ANALYYSI

Olen jakanut 150 merkittävintä kollokaattia 15 merkitysryhmään yhteisten merkitysten perusteella. Luokittelussa olen käyttänyt apuna YSAa ja kollokaattien esiintymisyhteyksiä. Kuviossa 1 on havainnollistettu merkitysryhmät sekä niiden suhteelliset määrät. Erot merkitysryhmien välillä ovat selkeitä, ja suurin osa kollokaateista kuuluu neljään isoimpaan ryhmään, joita on *ruoka ja ruonlaitto* (42 kollokaattia), *ruokavalio* (28 kollokaattia), *terveys* (20 kollokaattia) sekä *nimitykset* (18 kollokaattia). Kymmenessä pienimmässä ryhmässä kollokaatteja on 3–2 kappaletta. *Muu*-ryhmään olen luokitellut kollokaatit, jotka eivät ole mielestäni sopinut mihinkään toiseen ryhmään.

Seuraavaksi analysoin tarkemmin suurimman ryhmän *ruoka ja ruonlaitto*. Ruoka on osa jokaisen jokapäiväistä arkea niin fyysisesti kuin keskustelujenkin tasolla. Keskityn analyysissä tähän ryhmään myös siksi, että veganismissa ja vegaanisessa ruokavaliossa keskeisessä roolissa on ruoka, kun mietitään omien ruokatottumusten muuttamista vegaanisempaan suuntaan.

Analyysissä käytän tekstiesimerkkejä Suomi24-keskustelupalstalta, jotka ovat muokkaamattomia, joten ne voivat sisältää kirjoitusvirheitä. Tekstiesimerkkejä on pyrittävä valitsemaan kattavasti, niin että ne edustavat analyysissä tehtyjä havaintoja. Esi-merkeissä hakusana on kursiiivissa ja kollokaatti on tummennettu.

Kuvio 1 Merkitysryhmät ja niiden suhteellinen määrä

4.1 Ruoka ja ruoanlaitto

Ruoka ja ruoanlaitto sisältää ruokaan ja ruoanlaittoon liittyviä kollokaatteja, joilla kuvataan erilaisia ruoka-aineita, niiden ominaisuuksia sekä tuotantoa. Näiden lisäksi ryhmään kuuluu ruoanlaiton vaiheisiin liittyviä kollokaatteja. Kollokaatit olen luokitellut alakategorioihin, joiden muodostamisessa ja nimeämisessä hyödynsin ajankohittaisen keskustelun vastakkainasettelua ja luokittelin kasviperäiset ja eläinperäiset ruoat omiin kategorioihin. Huomioin myös näiden ruokien matkan pellolta valmiiksi syötäväksi ruoaksi. Alakategoriat ja niiden kollokaatit on havainnollistettu taulukossa 1. Kollokaatit on järjestetty niiden tilastollisen merkittävyyden mukaan.

TAULUKKO 1 Ruoka ja ruoanlaitto -alakategoriat ja kollokaatit

Ruoka ja ruoanlaitto	Kollokaatit
Eläinperäiset	ELÄINTUOTE, ELÄINPERÄINEN, MAJONEESI, HUNAJA, MAITOTUOTE, JUUSTO, HYÖNTEINEN, KANAMUNA, PIHVI, PEKONI, HAMPURILAINEN, LIHA, KINKKU, SUKLAA, JAUHELIHA
Kasviperäiset	TOFU, SOIJA, VILJATUOTE, KASVIS, PAPU, ITU, PORKKANA, KORVIKE, MARGARIINI, SALAATTI
Ruoantuotannon tapa	LUOMURUOKA, LUONNONMUKAINEN, LUOMU
Ruoanlaiton vaihe	PROSESSOIDA, SYÖDÄ, POPSIA
Valmisruoka	VALMISRUOKA, EINES, VALMISTE
Muu	KEITTOKIRJA, LISÄAINE, RAVINTO, RUOKA-AINE, TEOLLINEN, HERKULLINEN, KARKKI, RUOKA

4.1.1 Eläinperäiset

Eläinperäiset-alakategoriaan luokittelua olen tehnyt ruoan eläinperäisyyden mukaan. Tähän alakategoriaan olen luokitellut niin eläinperäisiä ruoka-aineita kuin ruoan eläinperäisyyttä kuvaavia kollokaatteja. Olen luokitellut eläinperäisiksi myös sellaiset ruokasanat, joista on kasviperäisiäkin versioita, mutta ilman erillistä mainintaa oletetaan tuotteiden olevan eläinperäisiä esimerkiksi JUUSTO, SUKLAA ja HAMPURILAINEN (esimerkki 1). Keskustelua käydään konkreettisia ruoka-aineita kuvaavilla sanoilla, joten tämän alakategorian sanoista vain yksi on adjektiivi ja muut ovat substantiiveja.

- 1) Voisin tietysti laittaa **juustoakin**, mutta eihän sekään kelpaa *vegaaneille*.

Eläinperäiset-alakategorian kollokaatit liitetään keskusteluissa vegaanisen ruokavaliion sääntöihin, joilla tuodaan esille ruoka-aineet, jotka eivät sovellu vegaanien käytettäväksi. Usein säännöt tuodaan esille kieltoauseilla (esimerkki 2 ja 4) (VISK § 1615). Keskustelua käydään nollapersoonassa (esimerkki 2), yksikön 1. persoonassa (esimerkki 3) ja yksikön 2. persoonassa (esimerkki 4). Nollapersoonalla keskustellaan yleistävästi niin, että se koskettaa kaikkia vegaaneja (VISK 1 § 348), kun taas yksikön 1. persoonalla tuodaan esille pelkästään oma kokemus tai näkemys. Yksikön 2. persoonan käytöllä keskustelija asettaa ehtoja toiselle osapuolelle. Ehtolauseissa käytetään niille tyypillisesti sanaa *jos* (VISK § 1136). Persoonien käytöllä keskustelussa esiin pääsee monenlaisia näkökulmia ja keskustelijoiden oma asema, josta he osallistuvat keskusteluun.

- 2) Ei *vegaani* syö **hunajaa!!!**
- 3) Kasvisruokia kesällä laitan paljon, en ihan *vegaanisti*, sillä munia ja **maitotuotteita** käytän, juustolla saa kasvikset aateloitua.
- 4) Sinä et ole *vegaani* jos syöt **hampurilaisen** jossa lihapihvi.

Ruoka nähdään keskusteluissa toiminnan kohteena ja hyödykkeinä. Ruokaa käytetään puheessa kohteena, jota esimerkiksi syödään (esimerkki 5). Keskusteluissa näkyy transitiivilauseita, joissa kollokaatit ovat objekteina (VISK § 891). Kollokaatteihin viitataan partitiiviobjekteina, jolloin tarkoite on rajaamaton, millä ilmaistaan objektin epämääräistä paljoutta (esimerkki 5) (VISK § 925 & Alho & Kauppinen, 2009, s. 114). Keskusteluissa vegaanisuus tuodaan esille predikatiivina, joka luonnehtii subjektia (esimerkki 5) (VISK § 943).

- 5) En minä halua syödä miehen kanssa **kinkkua**, olen *vegaani*.

4.1.2 Kasviperäiset

Kasviperäiset-alkategorian luokittelua olen tehnyt ruoan kasviperäisyyden mukaan. Tämän alakategorian kollokaatit kuvaavat kasviperäisiä ruoka-aineita sekä niitä kuvaavia sanoja. Kaikki kollokaatit ovat substantiiveja, sillä eläinperäiset-kategorian tapaan keskustelua käydään konkreettisia ruoka-aineita kuvaavien sanojen ympärillä.

Toisin kuin eläinperäiset-alkategoriassa tässä ryhmässä kollokaatit tuovat esille vegaaniseen ruokavalioon sopivat ruoka-aineet. Kuitenkin eläinperäiset-kategorian tapaan keskustelua käydään useissa persoonissa, minkä avulla keskusteluun liitetään henkilökohtaisuutta. Yksikön 1. persoonalla (esimerkki 6) tuodaan esille oma näkökulma. Yksikön 3. persoonaa (esimerkki 7) käytetään, kun kerrotaan toisen kokemuksesta tai nostetaan toisen käytös esimerkiksi. Keskustelua käydään myös monikon 3. persoonassa (esimerkki 8) ja nollapersoonassa (esimerkki 9). Näissä molemmissa tapauksissa tehdään oletuksia ja keskustelu on yleistävää.

- 6) Olen *vegaani* ja syön muutenkin **soijaa** kohtuullisen paljon.
- 7) Hän syö päivälliseksi *vegaanista* ruokaa, esim perunaa, **papuja** jne.
- 8) *Vegaanit* syö **porkkanaa**.
- 9) Jäähän *vegaaneille* kaikki **korvikkeet** jäljelle.

Välttämättömyyttä sekä mahdollisuutta ilmaistaan modaaliverbeillä, joita käytetään kollokaattien kanssa. (VISK § 1562). Välttämättömyyden ilmaisemiseen käytetään sanaa *pitää* (esimerkki 10), ja mahdollisuutta ilmaistaan sanalla *voida* (esimerkki 11). Vegaanit ovat merkitykseltään toimijoina tai toiminnan aiheuttajina.

- 10) Perheessä on *vegaani* joten, pitää keksiä **korvikkeita** lehmän maidolle.
- 11) *Vegaanit* voivat itse kasvattaa **papunsa**, hedelmänsä ym. idut täällä kotosuomessa.

Välttämättömyyden ja mahdollisuuden lisäksi keskusteluissa ilmaistaan varmuusastetta. Puheessa esille nousee asioiden varmuus epävarmuuden sijaan. Modaalisten adverbien kuten *varmasti* ja *tietenkin* (*tietty*) avulla keskustelija tuo esille oman näkemyksensä asioiden varmuudesta (VISK § 1601). Keskustelua käydään niin sopivien ruoka-aineiden (esimerkki 12) kuin sopivan kohderyhmän osalta (esimerkki 13).

- 12) Varmasti on hyvä tuote **soijan** sijasta vegetariaaneille ja *vegaaneille*.
- 13) *Vegaanille* tietty pitäs olla **tofulla** täytettyjä paprikoita ja kasvispizzaa + lasagnea noutopöydästä ja runsas salaattibuffet.

Keskusteluissa ilmaistaan mielipiteitä. Veganismi asetetaan vastakkain sekaruokavalion ja lihansyönnin kanssa. Esimerkiksi soijaa ja lihaa verrataan toisiinsa ilmaston tuhoamisen näkökulmasta (esimerkki 14). Ruoka-aineiden lisäksi verrataan eri ruokavaliota noudattavia henkilöitä (esimerkki 15). Vertaaminen tulee esille komparatiivin käytöllä (esimerkki 14) sekä *kuin*-ilmauksella (esimerkki 14 ja 15) (VISK § 634).

14) Lentävä sademetsän **soijaa** syövä *vegaani* on pahempi ilmaston tuhoaja kuin lihaa syövä peräkammarin poika joka ei ulkomaille uskalla lähteä.

15) Haiseeko **tofua** syövien *vegaaninen* pieru paremmalta kuin lihansyöjien?

Vertailu näkyy myös sanavalinnoilla esimerkiksi asteikollisilla adjektiiveilla *hyvä* ja *paha* (esimerkki 16) (Alho & Kauppinen, 2009, s. 56). Adjektiivien lisäksi keskustelijat ilmaisevat omaa arviotansa ruoka-aineista numeraalien avulla (esimerkki 17).

16) Kasviswokki ja siihen proteiinilisäksi **tofu** on *vegaaneille* hyvä valinta, ellei vieraasi ruokavaliossa sitten ole muita rajoitteita.

17) Maailmalla **soija** on ehdoton ykkönen *vegaanien* keskuudessa kuten ystävä piirini, vegaanien ruokalautasella.

4.1.3 Ruoantuotannon tapa

Ruontuotannon tapa -alakategoriaan olen luokitellut kollokaatteja, jotka kuvaavat, miten ja millaisin keinoin ruoka-aineita tuotetaan. Näitä kollokaatteja käytetään eläinperäiset- ja kasvipäriset-alakategorian tapaan ruoan ja ruoka-aineiden kuvailuun, mutta ne on luokiteltu omaan alakategoriaan, koska ne ilmaisevat tuotannon ominaisuuksia eläinperäisyyden tai kasvipärisyyden sijasta. Kollokaatit keskittyvät kuvaamaan luonnonmukaista tuotantoa esimerkin 18 tapaan. Kategorian sanoista kaksi on substantiiveja ja yksi adjektiivi.

18) Nykyään *vegaanit* syövät lähes pelkästään **luomua**, jossa ei myrkkyyjä käytetty.

Keskusteluissa tehdään oletuksia, joissa ruokavalioon liitetään tietynlaisia ruoantuotannon tapoja. Luonnonmukaisia ruontuotannon tapoja suosivat rinnastetaan vegaanien kanssa. Rinnastus tuodaan esille rinnastuskonjunktioilla esimerkiksi additiivisella *ja*-konjunktioilla sekä disjunktiiivisella *tai*-konjunktioilla. *Ja*-konjunktioilla keskustelijat käyttävät rinnastusta neutraalisti, jolloin ilmaistaan asioilla olevan yhteys (esimerkki 19). *Tai*-konjunktioilla keskustelijat tuovat näkyväksi vaihtoehtoisuutta (esimerkki 20) (VISK § 1082, 1092 & 1098).

19) *Vegaani* ja **luomuruuan** tuputusta kaikille, ilman vaihtoehtoa, voi Ihan hyvin verrata uskannon tuputukseen kouluissa.

20) Jos olet *vegaani* tai syöt vain **luomua**, et saa ravinnosta riittävästi jodia etkä seleeniä, joka myös on kilpirauhaselle tärkeä.

Toisaalta vegaanit ja vegaaninen ruoka asetetaan myös vastakkain luonnonmukaisuuden, sekäsyöjien ja liharuoan kanssa. Vastakkainasettelua luodaan sanavalinnoilla esimerkiksi niin, että sekäsyöjän ruokaa kutsutaan luonnonmukaiseksi ravinnoksi, kun taas vegaanin ruokaa kutsutaan jätteeksi (esimerkki 21).

21) Minä sekäsyöjänä syön **luonnonmukaista** ravintoa, monet *vegaanit* vetävät kitusiinsa elintarviketeollisuuden jätettä (soijarouhetta) ja pitkälle prosessoitua sontaa (quornia).

4.1.4 Ruonlaiton vaihe

Ruonlaiton vaihe -alakategorian luokittelun perustana on ollut ruonlaitto prosessina. Kollokaatit kuvaavatkin kategorian nimen mukaisesti ruonlaittoa ja siihen liittyviä vaihteita. Viimeiseksi vaiheeksi olen määritellyt ruoan syömisen. PROSESSOIDA-kollokaatin olisi voinut myös luokitella toiseen kategoriaan, sillä sitä käytetään adjektiivin tavoin kuvaamaan ruoka-aineiden ominaisuuksia (esimerkki 22), mutta päädyin luokittelemaan sen ruonlaiton vaihe -alakategoriaan, sillä se kuvaa enemmän ruoka-aineiden valmistamista, sillä prosessoimisella tarkoitetaan ruoan käsittelyä ja sen kautta on yksi ruonlaitoin vaiheista (esimerkki 23) (Kielitoimiston sanakirja s.v. prosessoida). Kaikki kategorian sanat ovat verbejä.

22) Itse en ainakaan syö *vegaanina* mitään **prosessoitua** paskaa.

23) Olen ymmärtänyt, että *vegaani* ei välitä siitä, miten tuote on **prosessoitu**, kunhan se vain ei sisällä mitään eläinperäistä.

Ruonlaiton vaiheet liitetään toimintaan. Keskusteluissa tuodaan esille ruoan syöminen kollokaattien SYÖDÄ ja POPSIA avulla. Näillä liikuttamisverbeillä ilmaistaan syötävän aineen siirtymistä ja niihin liitetään usein objekti (VISK § 477). Objekteina keskustelijat käyttävät muun muassa aiemmin mainittujen eläinperäiset- ja kasviperäiset -alakategorioiden kollokatteja (esimerkki 24).

24) Kaverini **syö** paljon **kasviksia** koska on *vegaani*, ehkä koska en ole kysynyt suoraan, mutta kuitenkin, ei hesemättöjä eikä litran kokista kuten minä.

Vegaanista ruokaa ei nähdä ihmisille sopivana. Veganismiin ja kasvissyöntiin liitetään vertausta eläimiin SYÖDÄ ja POPSIA kollokaatella sekä sanavalinnoilla, jotka kuvaavat eläinten ruokaa kuten *ruoho* ja *rehu* (esimerkki 25 ja 26). Kollokaateilla ilmaistaan vähättelyä vegaanien ruokaa kohtaan.

25) Minusta kasvissyöjät ja muut *vegaanit* jotka **syövät** jotain rehua voisi lopettaa.

26) *Vegaanit* taas **popsineet** liikaa rairuohoa?

4.1.5 Valmisruoka

Omaksi alakategoriaksi olen luokitellut valmisruokia kuvaavat kollokaatit, jotka voivat kuvata niin eläinperäisiä kuin kasviperäisiä ruokia. Valmisruolla tarkoitetaan myytävää ruokaa, joka on valmiiksi kypsennetty (Kielitoimiston sanakirja s.v. valmisruoka). Tähän ryhmään olen kuitenkin lisännyt myös kollokaatin VALMISTE, jolla viitataan osittain myös kypsennystä vaativiin ruokiin. Kollokaateilla kuitenkin viitataan ruokiin, jotka ovat lähes valmiita syötäväksi ja niiden avulla ruonlaittoa voi vähentää.

Kaikki kategorian sanat ovat substantiiveja, sillä keskustelua käydään aiempien kategorioiden tapaan konkreettisia ruokia kuvaavien sanojen avulla.

Keskusteluissa keskitytään vegaanisten valmisruokien vähäiseen saatavuuteen. Vegaanit ilmaisevat valmisruokien puutetta, mutta muut näkevät vegaanien syövän pelkästään eineksiä ja valmisruokia. Valmisruokiin liitetään negatiota persoonassa taipuvan kieltoverbin *ei* avulla (esimerkki 27). Kieltolauseissa käytetään myös kieltokäytännön sanoja kuten *lainkaan* (esimerkki 28) (VISK § 1615).

27) Kun *vegaanisia valmisruokia* ei joko ole olemassa, tai ne maksaa aivan järjettömästi.

28) Ai, itse taas väitän että vegaanit eivät syö juuri lainkaan lisäaineita, koska *vegaanisia valmisruokia* ei ole juuri lainkaan :D

Valmisruokiin liitetään teollisuuden ja luonnonmukaisuuden vastakkainasettelua sanavalinnoilla. Einekset nähdään teollisina, minkä vuoksi niitä pitäisi jopa pyrkiä välttämään. Einekset nähdään luonnosta vieraantumisenä (esimerkki 29). Sen sijaan itse valmistettu ruoka nähdään puhtaana ja luonnonmukaisena. Keskusteluissa nousee esille vegaanien huonot teolliset ruokatottumukset sekä sekasyöjien paremmat luonnonmukaiset ruokatottumukset.

29) Voi teitä luonnosta vieraantuneita reppanoita, jotka *vegaaneiksi* ja syötte **eineksiä**.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tässä tutkimuksessa analysoin korpusavusteisen diskurssintutkimuksen menetelmin veganismiin liittyvää keskustelua, jota on käyty Suomi24-keskustelupalstalla vuosina 2013–2020. Lähestyin aihetta kahdella tutkimuskysymyksellä, joiden avulla tarkoituksena oli selvittää, millaista tavallisten suomalaisten ruokapuhe on veganismin ympärillä. Tarkoituksena oli selvittää keskustelun laajempi kokonaiskuva.

Ensimmäinen tutkimuskysymys koski kollokaatteja ja merkitysryhmiä. Tavoitteena oli selvittää, millaisia kollokaatteja sanat *vegaani* ja *vegaaninen* saavat ja millaisia merkitysryhmiä niistä muodostuu. Kollokaatteja sain 206, joista keskityin 150 tilastollisesti merkittävimpään. Kollokaatit luokittelin 15 merkitysryhmään, joista suurimmat ovat *ruoka ja ruoanlaitto*, *ruokavalio*, *terveys* ja *nimitykset*. Analyysissä keskityin suurimpaan merkitysryhmään *ruoka ja ruoanlaitto*, jonka jaoin alakategorioihin eläinperäiset, kasvipäiset, ruoantuotannon tapa, ruoanlaitoin vaihe ja valmisruoka. Muu-alkategoriaan jäi kollokaatit, jotka eivät sopineet muihin kategorioihin.

Toinen tutkimuskysymys liittyi suomalaisten ruokapuheeseen, ja tavoitteena oli selvittää, millaisena se näyttäytyy tutkimuksen aineiston perusteella. Tutkimus osoittaa, että keskustelua käydään useilla persoonilla, minkä avulla keskusteluissa on edustettuna useita näkökulmia. Keskusteluissa tuodaan oma näkemys esille, mutta asetetaan myös toisille ehtoja sekä tehdään yleistyksiä. Persoonien käytöllä tuodaan esille henkilökohtaisuutta sekä omaa asemaa keskusteluun nähden.

Tutkimus osoittaa, että ruokapuheessa esille nousee myös monipuolisesti erilaisia ruoka-aineita kuvaavia sanoja. Monipuolisuudesta huolimatta lähes kaikki ruoka-aineita kuvaavat sanat ovat substantiiveja, ja ne jakautuvat kahteen kategoriaan: eläinperäisiin ja kasvisperäisiin. Keskusteluissa jaottelu kahteen kategoriaan näkyy myös, kun puhutaan kielletyistä ja sallituista ruoista. Jaottelun ja vastakkainasettelun lisäksi esille nousee vertaaminen vegaanisten ruokavalintojen ja sekaruokavalion kohdalla. Tutkimus tukee havaintoja ajankohtaisesta keskustelusta, jossa vallitsee kärkeä vastakkainasettelu veganismin ja lihansyönnin välillä.

Tutkimuksen tulosten perusteella ruokapuheessa näkyy lisäksi toiminta. Tämä tulee esille modaalisuutena mahdollisuuksien ja välttämättömyyksien ilmaisemisessa sekä asioiden varmuuden ilmaisemisessa. Toimintaa näkyy myös niin liike- kuin kieltoverbiin osalta. Toimintaan liittyvissä keskusteluissa mukana on usein kollokaatit kohteina ja hyödykkeinä.

Tutkimuksen haasteena oli hakusanan monitulkintaisuus, sillä se sisälsi niin substantiivin *vegaani* kuin adjektiivin *vegaaninen*. Myös aineiston hakemisessa käytetty matala vähimmäisfrekvenssi mahdollisti roskapostin pääsyn aineistoon. Tämän lisäksi tutkimuksen luotettavuuteen vaikutti oma subjektiivinen näkemykseni, mikä on voinut vaikuttaa taustalla merkitysryhmien luokittelussa ja tekstiesimerkkien valinnassa. Tutkimus on pyritty tekemään mahdollisimman objektiivisesti hyödyntämällä kvantitatiivista analyysiä tutkimuksen alussa, mutta tutkimuksessa on myös kvalitatiivinen osuus, jolloin tutkijana näkemykseni on voinut päästä esille. Luotettavuuden lisäksi yleistettävyyttä heikensi matala minimifrekvenssi aineiston keräämisessä.

Tutkimustuloksissa on yhtäläisyyksiä aiempiin tutkimuksiin. Esimerkiksi Pelhon tutkimuksessa (2019) nousi esille eettisyys- ekologisuus- ja terveysdiskurssit, jotka näkyvä myös tämän tutkimuksen merkitysryhmissä. Tutkimukseni tuloksista on myös tulkittavissa samanlaista negatiivista suhtautumista vegaaneja kohtaan, sillä vegaanien ruokaa verrataan eläinten rehuun tai teollisiin aineisiin, kun lihansyöjien ruoka nähdään puhtaana ja luonnonmukaisena.

Seuraavissa tutkimuksissa voisi keskittyä myös muihin merkitysryhmiin, jotta selville saataisiin ruokapuheen lisäksi myös muita puolia. Jatkossa olisi myös kiinnostava tutkia, miten veganismista puhutaan esimerkiksi uutisissa ja lehdissä. Uutisilla ja lehtikirjoituksilla on oma roolinsa yhteiskunnassa viestinviejinä, joten voisi tutkia miten niissä kannustetaan veganismiin. Netissä julkaistujen uutisten ja erilaisten kirjoitusten kommenttipalstoilta voisi tutkia myös kärkeästä vegaani vs. lihansyöjä -keskustelua tarkemmin. Näissä voisi keskittyä esimerkiksi millaisilla kielellisillä keinoilla argumentointia rakennetaan.

LÄHTEET

- Alho, I. & Kauppinen, A. (2009). *Käyttökielioppi*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ancarno, C. (2020). Corpus-Assisted Discourse Studies. Teoksessa A. De Fina & A. Georgakopoulou (toim.), *The Cambridge Handbook Discourse Studies* (s. 165–185). Cambridge University Press.
- Baker, P. (2006). *Using Corpora in Discourse Analysis*. Continuum.
- City Digital Group (2021). Suomi24 virkkeet – korpus 2001-2020 (Korp-versio) [korpus]. Kielipankki. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2021101525>
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse*. Routledge.
- Hast, S. (4.10.2023). Aiheutamme eläimille kärsimystä ja kuolemaa vaikka se ei ole välttämätöntä. *Yle*. <https://yle.fi/a/74-20051851>
- Ihme, J. (2023). Vegaaniseen ruokaan liittyvät asenteet ja mielikuvat [opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/795275/Ihme_Jenni.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Jantunen, J. (2018). Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS): analyysiesimerkki homouden ja heterouden digitaalisista diskursseista. Teoksessa L. Haapanen, L. Kääntä & L. Lehti (toim.), *Diskurssintutkimuksen metelmistä. On the methods in discourse studies*. AFinLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia n:o 11 (s. 20-44).
- Kauria, J. (2020). The Construction and authentication of vegan identities on the subreddit r/vegan [maisterintutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/74077/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202102101517.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kielipankki. Korp-käyttöliittymän käyttöohjeet. Viitattu 18.4.2024. <https://www.kielipankki.fi/tuki/korp/>
- KS = Kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja. Päivitetty 19.3.2024. Viitattu 18.4.2024. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/>
- Koski, R. (2020). Vegaanit ravintoloiden arjessa [opinnäytetyö, Tampereen ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/341734/Koski_Roosa.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Kyröläinen, A & Laippala, V. (). Määrällinen korpuslingvistiikka. Teoksessa M. Luondonpää-Manni, M. Hamunen, R. Konstenius, M. Miestamo, U. Nikanen & K. Sinnemäki (toim.), *Kieltentutkimuksen menetelmiä I-IV* s. 487-534.
- Lagus, K., Pantzar, M., Ruckenstein, M. & Ylisiurua, M. (2016). *Suomi24. Muodonantaa aineistolle*. Helsinki: Unigrafia.
- Lehtokari, R. (22.4.2024). Viraali vegaani tauolla. *Yle*. <https://yle.fi/a/74-20028333>
- Luke Luonnonvarakeskus (13.5.2019). Tutkimus: Hallittu ruokavalion muutos voisi tuoda ilmastohyötyjä, parantaa ravitsemusta ja säilyttää maatalouden Suomessa. Viitattu 17.4.2024. <https://projects.luke.fi/ruokaminimi/2019/05/13/tutkimus-hallittu-ruokavaliomuutos-voisi-tuoda-ilmastohyotyja-parantaa-ravitsemusta-ja-sailyttaa-maatalouden-suomessa/>

- McEnery, T. & Hardie, A. (2012). *Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice*. Cambridge University Press.
- Partington, A., Duguid, A. & Taylor, C. (2013). *Patterns and meaning in Discourse. Theory and practice in corpus-assisted discourse studies (CADS)*. John Benjamins Publishing Company.
- Pelho, T. (2019). "En ole vegaani, mutta..." Ruokavalintoja koskevat diskurssit Vauva.fi -vegaanikeskustelujen kontekstissa [pro gradu, Itä-Suomen yliopisto]. UEF eRepo.
https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/22090/urn_nbn_fi_uef-20191272.pdf
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2009). *Kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino. Ruokavirasto (30.9.2020). Kasvikset. Viitattu 17.4.2024.
<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemussitoumus/ravitsemussitoumuksen-sisaltoalueet/kasvikset/>
- Sinclair, J. (1998). The Lexical Item. Teoksessa E. Weigand (toim.) *Contrastive Lexical Semantics* (s. 1-24). John Benjamins Publishing Company.
- Stubbs, M. (2001). *Words and Phrases: Corpus Studies of Lexical Semantics*. Blackwell: Oxford.
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (12.9.2023). Kasvi- ja kalapainotteiset ruokavaliot edistävät ihmisten ja ympäristön terveyttä – muutoksia ruokavalioissa voidaan tukea monilla keinoilla. Viitattu 17.4.2024. <https://thl.fi/-/kasvi-ja-kalapainotteiset-ruokavaliot-edistavat-ihmisten-ja-ympariston-terveytta-muutoksia-ruokavalioissa-voidaan-tukea-monilla-keinoilla>
- The Vegan Society. Definition of veganism. Viitattu 17.4.2024.
<https://www.vegansociety.com/go-vegan/definition-veganism>
- Valsta, L., Kaartinen, N., Tapanainen, H., Männistö, S. & Sääksjärvi, K. (toim.) (2018). *Ravitseminen Suomessa – FinRavinto 2017 -tutkimus*. PunaMusta Oy: Helsinki.
- Valtion ravitsemusneuvottelukunta (2014). Terveystietä ruoasta. Suomalaiset ravitsemussuositukset 2014.
https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/teemat/terveytta-edistava-ruokavalio/kuluttaja-ja-ammattilaismateriaali/julkaisut/ravitsemussuositukset_2014_fi_web_versio_5.pdf
- Vegaanihaaste. Keitä me olemme. Viitattu 18.4.2024. <https://vegaanihaaste.fi/keita-me-olemme>
- Vegaaniliitto. Veganismi. Viitattu 17.4.2024.
<https://vegaaniliitto.fi/tietoa/veganismi/#:~:text=Erilaisia%20syitä%20ryhtyä%20vegaaniksi%20voivat,käy%20kaikenlaisille%20ja%20kaikenikäisille%20ihmisille.>
- VISK = Iso suomen kielioppi (2004). Hakulinen, A., Vilkuna, M., Korhonen, R., Koivisto, V., Heinonen, T. R. & Alho, I. (toim.). *Suomalaisen Kirjallisuuden Seura*. (Verkkoversio. Viitattu 18.4.2024.
<https://kaino.kotus.fi/visk/sisallys.php?p=925>

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. Vihapuhe. Viitattu 17.4.2024.
<https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/vihapuhe>

LIITTEET

TAULUKKO 2 Merkitysryhmät ja niihin kuuluvat kollokaatit ja prosenttiosuudet

Merkitysryhmä	Kollokaatit	Prosentti- osuus
Ruoka ja ruonlaitto	ELÄINTUOTE, ELÄINPERÄINEN, MAJONEESI, HUNAJA, MAITOTUOTE, JUUSTO, HYÖNTEINEN, KANAMUNA, PIHVI, PEKONI, HAMPURILAINEN, LIHA, KINKKU, SUKLAA, JAUHELIHA, TOFU, SOIJA, VILJATUOTE, KASVIS, PAPU, ITU, PORKKANA, KORVIKE, MARGARIINI, SALAATTI, KEITTOKIRJA, LISÄAINE, RAVINTO, RUOKA-AINE, TEOLLINEN, HERKULLINEN, KARKKI, RUOKA, PROSESSOIDA, SYÖDÄ, POPSIA, LUOMURUOKA, LUONNONMUKAINEN, LUOMU, VALMISRUOKA, EINES, VALMISTE	28 %
Ruokavalio	GLUTEENITON, LAKTOOSITON, VEGETAARI, LAKTO-OVO, VEGETAARINEN, VEGAANI, KASVISRUOKA, KASVISRUOKAVALIO, KARPPAAJA, RUOKAVALIO, HALAL, DIEETTI, MONIPUOLINEN, KASVIPAINOTTEINEN, SEKARUOKA, SEKARAVINTO, LIHARUOKA, KAIKKIRUOKAINEN, LIHANSYÖNTI, KELIAAKIKKO, VEGETARIAANI, VEGETARISTI, KASVISSYÖJÄ, VEGAANIRUOKA, KASVISSYÖNTI, VÄHÄRASVAI-NEN, SEKASYÖJÄ, LIHANSYÖJÄ	19 %
Terveys	RAVINTOLISÄ, JODI LISÄRAVINNE, KALS-IUM, B12-VITAMIINI, MONIVITAMIINI, VITAMIINI, D-VITAMIINI, PUUTOSTILA, RAVINTOAINE, VIITEARVO, RAVITSEMUS, PUUTOS, EPÄTERVEELLINEN, RAVINNE, TERVEELLISESTI, TERVEELLINEN, PROTE-IINI, PURKKI, ALLERGIA	13 %
Nimitykset	VIHERVASSARI, ITUHIPPI, SIIDERIVALAS, KETTUTYTTÖ, HIPSTERI, HIPPI, ANOREKTIKKO, VIHERVASURI, HINTTI, KEHONRAKENTAJA, ELÄINRAKAS, NIRSO, ELÄINOI-KEUSAKTIVISTI, ELÄINAKTIVISTI, LUONNONSUOJELIJA, VIHERVASEMMISTOLAI-NEN, FEMINISTI, AKTIVISTI	12 %

Elämäntapa	HIMOURHEILEVAA, VEGANISMI, ABSOLUTISTI, ELÄMÄNTAPA, RAITIS	3 %
Eläimet ja eläinkunta	ELÄINKUNTA, HAUKKA, PETOELÄIN, LEMMIKKI, ELÄIN	3 %
Vegaanien kuvailu	KALPEA, FANAATTINEN, TUOKSUA, PIERESKELLÄ	3 %
Ruokavalion vaihe	KOOSTAA, RYHTYÄ, KÄÄNNYTTÄÄ, ALOITELLA	3 %
Paikka	SADEMETSÄ, TEURASTAMO, KALLIO, RUOKALA	3 %
Henkilö	ADOLF, HITLER, AATU	2 %
Ekologisuus	EETTINEN, EKOLOGINEN HIILIJALANJÄLKI	2 %
Äitiys	ÄIDINMAITO, IMETTÄÄ	1 %
Järjestö	PERINNEJÄRJESTÖ, VEGAANILIITTO	1 %
Eläintuotanto	TUOTANTOELÄIN, TURKISTARHAUS	1 %
Muu	NAHKAKENKÄ, KANNIBAALI, VANNOUTUA, KEKKERIT, KOSMETIIKKA, VAUKAUMUKSELLINEN, SYÖNTI, ÄRSYNYTYÄ	5 %